

СТАНОВИЩЕ

от

Доц. д-р Милена Методиева Караилieва
Професионално направление 3.9. „Туризм“
Нов Български Университет, Департамент „Администрация и управление“

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, по професионално направление 3.9. Туризм

Автор: Аделина Савова Стоянова

Тема: Дисертационен труд на тема: „Изследване на екологичния туризм в контекста на индустрията на изживяванията.“

Научен ръководител: доц. д-р Ирена Емилова

Основание: Участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд, съгласно **Заповед № 3-РК- 302/07.08.2023 г.** на Ректора на НБУ.

Информация за докторантката

Аделина Савова Стоянова е докторант в **самостоятелна форма на обучение** в НБУ. Развитието на биографията на докторантката показва изследователската дейност в добре структурирано направление в сферата на развитието на туризма чрез иновативни структурни подходи за изследване на екологичния туризм в контекста на индустрията на изживяванията.

1. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният дисертационен труд е в обем от **206 страници**, в които са синтезирани структурните елементи на научното изследване – увод, три глави, библиография, две приложения, интернет сайтове. В библиографския апарат са посочени **126 литературни източници** – научна и специализирана литература по темата, от които **58 на кирилица, 63 на латиница и 30 интернет източници.**

Актуалност на тематиката

Заглавието на дисертацията е ясно формулирано и е в тясна връзка с докторската теза. Избраната тема е актуална от гледна точка на ролята и значимостта на екологичния туризм не само в контекста на индустрията на изживяванията, а като цяло за икономиката на страната.

Структура на дисертацията

Структурата на дисертацията е логически изградена както следва:

Първо, изясняват се теоретическите постановки по темата;

Второ, представят се различните модели и се правят класификации;

Трето, прави се собственото проучване като се анализират данните от него и се разкриват възможностите;

Четвърто, формулират се предложения и насоки за усъвършенствания.

Обект и предмет на изследване

Обектът и предметът на изследване са правилно формулирани и позицията на докторантката е подкрепена от **пет работни хипотези**, в последствие развити и доказани в цялостното изложение с помощта на анализи и резултати от проведено собствено емпирично проучване от Аделина Стоянова.

Изследователски цели и задачи

Основната цел очертава логичните стъпки на изследването. Тезата и работните хипотези са защитени в дисертационното изследване.

2. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

В съответствие с формулираната цел и детайлно изведените задачи е изградена структурата на дисертационния труд.

Уводът на дисертационния труд съдържа всички необходими „реквизити“: убедителна обосновка на проблема и неговата значимост; ясни и точни формулировки на целта (декомпозирана на четири подцели) и изследователските задачи; на обекта и предмета на изследването; аргументация на избора на изследователски подходи и методи. Идентифицирани са условностите, при които е провеждано самото изследване.

В Глава Първа „**Същностни характеристики на екологичния туризъм**“ (36 страници, което е твърде малко от общ обем на дисертационния труд 206), но могат да бъдат открити следните **научни приноси**:

Първо: изясняват се теоретическите постановки по темата, като се обвързват понятията „екология“, „образование“, „изживявания“ и тяхното взаимодействие;

Второ: представят се особеностите на екологичния туризъм и се анализират възможностите за повишаване на образователния елемент в екологичния туризъм;

Трето: разглеждат се основните аспекти и характеристики на устойчивото развитие на туризма в контекста на индустрията на изживяванията.

Според мен в първа глава докторантката демонстрира познаване на същността и особености на екологичния туризъм, да направи обосновани изводи и формулира целесъобразни заключения.

Научните приноси във Глава Втора „**Проучване на факторите, влияещи върху туристическите изживявания в екологичен аспект**“ (33 страници) са следните:

Първо: направен е *опит за теоретизиране* на икономиката на изживяванията;

Второ: проведено е *проучване на специфичните фактори, влияещи върху изживявания по време на пътуванията с екологична цел*;

Трето: изведени са резултати от изследването на туристическите изживявания;

Четвърто: детерминирани са *типовете потребители* по определени критерии по отношение на иновациите и риска, както и подходите за оценка.;

Пето: анализирани са резултатите от проучването.

Може да се обобщи, че във Глава втора докторантката показва способност да провежда емпирично изследване и да анализира получените резултати.

В последната Глава Трета „Дигитализация на екологичните пътувания“ (54 страници) са направени следния значим **практико-приложен принос**:

Най-значимият принос е разработване и предлагане на нов дигитален продукт на туристическия пазар в България с екологичен елемент и акцент в индустрията на изживяванията.

Според мен направеният принос на докторантката Аделина Стоянова обогатява съществуващата екологична практика в индустрията на изживяванията.

3. Описание на научните и научно-приложни приноси

Дисертационният труд представлява **сериозно научно изследване** на актуален и значим проблем. Основните приносни моменти могат да се разгледат и оценят в две групи – научно-приложни приноси и практико-приложни приноси. Приемам напълно формулираните от докотранта всички научни и 1 практико-приложен принос.

В заключение, оценката на основните научни и научно-приложни приноси на Аделина Стоянова е висока. Посочените приноси в дисертационния труд са формулирани от докторантката.

Безспорно засегнатите теми в дисертационния труд са актуални понастоящем.

Постигната е всеобхватност на анализа, както и реални механизми за прилагане на предлаганите решения, което дава възможност за редица практически изследвания в тази област, като реалната ефективност от прилагането се очаква да бъде достатъчно висока. Считаю, че приложението на тези приноси може да подобри управленската практика в туристическата индустрия.

4. Въздействие на дисертационния труд върху външната среда

Докторантката има **8 публикации по темата на дисертацията – 5 доклада от конференции в страната, 2 статии в годишници на Департамент „Природни науки“ НБУ и 1 пуликация в чужбина в научно издание.**

5. Оценка на автореферата

Авторефератът представя в резюме обекта, предмета, тезата, целта и задачите на изследването, методологията, структурата и съдържанието на дисертационния труд като цяло. Той отразява коректно съдържанието на дисертационния труд. В него в синтезиран вид са изложени основни моменти от дисертацията: обща характеристика, съдържание и постройка на работата, научни приноси, публикации по въпросите на дисертационния труд.

6. Критични бележки, препоръки и въпроси

Дисертационният труд отговоря на съдържанието и изискванията за разработване. Той е разработен на солидна теоретична основа и анализ на богат емпиричен материал. Съдържащите се в него практически препоръки са добре аргументирани.

Критични бележки

Отправените критични бележки, предимно от техническо естество на предзащитата на докторант Аделина Стоянова са корегирани. **Нямам конкретни критични бележки по съдържанието и структурата на на дисертационния труд.**

Препоръки

Към нейната бъдеща научна и творческа дейност могат да се отправят следните препоръки:

▪ **да продължи разширяването на теоретичните основи и обхват на изследванията си** - може да бъде направен опит да се разграничат различните екотуристически форми и субформи и би било полезно да се обърне внимание, съобразно местните ресурси, на възможностите за развитие на различни видове екотуризъм на национално и на локално ниво в някое от следните направления:

- **природен туризъм** – туризъм, чийто обект може да бъде всеки природен ландшафт - живата и нежива природа.
- **научен екотуризъм** –туризъм осигуряващ информация на широк кръг от учени – геолози, географи, биолози и др.
- **познавателен екотуризъм** – свързан с природни забележителности и т.н. комбинации между тях.

▪ **да продължи с изследователската си работа - докторатката да проучи в бъдеще и едно друго измерение на екотуризма - „човешкото”, „хуманното” каквато е същността на туризма въобще** - туризъм, при който хората съзнателно променят обичайният си начин на живот, за да се „срещнат” с първичната среда на обитаване и непроменен ландшафт с цел постигането на здравословен, активен и познавателен отдиш;

- **да продължи да публикува статии и доклади по изследваната тематика.**

Въпроси

1. *До каква степен може да се прогнозира бъдещата рентабилност на разработения нов дигитален продукт на туристическия пазар в България с екологичен елемент и акцент в индустрията на изживяванията?*

7. Заключение

Дисертационният труд е цялостно научно изследване на актуален и значим теоретико-методологически и научно-приложен проблем, съдържа редица практико-приложни научни приноси. Това ми дава основание за положително заключение, че дисертационният труд съответства на изискванията на ЗРАСРБ, на Правилника за неговото приложение, както и на Правилника за провеждането на конкурси за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в НБУ, поради което предлагам на уважаемото жури да гласува за присъждането на **Аделина Стоянова** образователната и научна степен „доктор“.

Дата: 22.10. 2023

Подпис:

Доц. д-р Милена Кара依лиева